

AANVULLINGEN BETREFFENDE DE MALACOFaUNA VAN HET 'HEITJE VAN KATHAM'

H.K. Mienis

Additions concerning the mollusc fauna of the 'Heitje van Katham'

Five species: *Anisus vorticulus*, *Vertigo antivertigo*, *Unio pictorum*, *Anodonta anatina* and *Pisidium amnicum*, are here recorded for the first time from the nature reserve 'Het Heitje van Katham', near Volendam, the Netherlands. 46 species of aquatic and terrestrial molluscs are known now from this unique peat-moor within a peat-bog area.

De malacofauna van het 'Heitje van Katham', een uniek natuurreservaat onder de rook van Volendam, is eerder het onderwerp geweest van twee korte verslagen (Mienis, 1999 & 2001). Tot nog toe werden 41 soorten mollusken in dit gebied, een hoogveen eiland in een laagveen gebied, aangetroffen.

Ook na het verschijnen van het tweede verslag bleven een paar vragen onbeantwoord. Waarom werd de Plompe dwergslak *Carychium minimum* Müller, 1774 tot nog toe niet in dit vochtige gebied gevonden? Is de lijst van aquatische mollusken reeds compleet of kunnen er nog meer soorten verwacht worden?

Deze onzekerheden vormden een impuls om nogmaals een bezoek te brengen aan het 'Heitje' op 18 september 2001. Van te voren werd besloten om vooral meer aandacht te schenken aan het water: de Hovensloot, dat de noordgrens vormt van het reservaat. Dit leverde vijf nieuwe mollusken op, die hier in het kort besproken worden.

- Platte schijfhoren – *Anisus (Disculifer) vorticulus* (Troschel, 1834)

In de Hovensloot tegenover de Alida Hoeve werden naast de Platte schijfhoren, die geheel nieuw is voor het 'Heitje' nog vijf andere soorten aangetroffen, die bij een vorig bezoek op 28 oktober 1999 (Mienis, 2001) niet werden gevonden: Kleine diepslak – *Bithynia (Codiella) leachii* (Sheppard, 1823), Bron-blaashoren – *Physa fontinalis* (Linnaeus, 1758), Moeraspoelslak – *Stagnicola palustris* (Müller, 1774), Riempje – *Bathymophalus contortus* (Linnaeus, 1758), Traktorwiel – *Gyraulus (Armiger) crista* (Linnaeus, 1758).

Van deze vindplaats zijn nu 17 aquatische mollusken bekend.

- Dikke korfslak – *Vertigo (Vertigo) antivertigo* (Draparnaud, 1801)

Enkele exemplaren van dit kleine slakje werden aangetroffen onder afgevalen takken van berken nabij het dwarspad tegenover de Alida Hoeve. Zij kwam daar voor in een heel drassig biotoop, samen met: Leverbot-slak – *Galba truncatula* (Müller, 1774), Gewone barnsteenslak – *Succinea putris* (Linnaeus, 1758), Donkere glimslak – *Zonitoides (Zonitoides) nitidus* (Müller, 1774), Ammonshorentje – *Nesovitrella (Perpolita) hammonis* (Ström, 1765), Gevlekte akkerslak – *Deroceras (Deroceras) reticulatum* (Müller, 1774), Schildersmossel – *Unio (Unio) pictorum pictorum* (Linnaeus, 1758), Vijvermossel – *Anodonta (Anodonta) anatina anatina* (Linnaeus, 1758), Rivier-erwtmossel – *Pisidium (Pisidium) amnicum* (Müller, 1774).

Deze drie laatstgenoemde soorten zijn allen nieuw voor het 'Heitje' en werden aangetroffen in het brede, oostelijke deel van de Hovensloot. Merkwaardig genoeg trof ik daar bij deze gelegenheid nog drie andere tweekleppigen aan: Brede zwanenmossel – *Anodonta (Anodonta) cygnea cygnea* (Linnaeus, 1758), Gewone hoornschaal – *Sphaerium (Sphaerium) corneum* (Linnaeus, 1758), Moeras-hoornschaal – *Musculium (Musculium) lacustre* (Müller, 1774), maar geen enkele slak!

In totaal zijn nu 46 soorten mollusken bekend uit het 'Heitje van Katham'. Volgens mij zijn we echter nog lang niet klaar met het onderzoek. Naast de Plompe dwergslak ontbreken nog steeds enige aquatische mollusken, die beslist in het brede water aan de noord-oost zijde van het 'Heitje' aangetroffen kunnen worden: *Viviparus*, *Potamopyrgus*, diverse soorten *Pisidium* en *Dreissena*. Het probleem is dat het water niet bemonsterd kan worden van de zijde van het 'Heitje'. De overzijde wordt begrensd door een smalle strook weiland en een brede rietkraag. Dit vormt op zichzelf niet zo'n probleem ware het niet dat in 2001 er een verbod bestond vanwege het MKZ-gevaar de weilanden te betreden. Het beste resultaat zou bereikt kunnen worden met behulp van een bootje, een hulpmiddel dat ik tot nog toe nergens in de omgeving heb kunnen ontdekken. Het laatste woord over de malacofauna van het 'Heitje van Katham' is daarom nog niet gezegd.

Literatuur

- Mienis, H.K., 1999. Een eerste inventarisatie van de terrestrische malacofauna van het Heitje van Katham, Correspondentieblad van de Nederlandse Malacologische Vereniging, 308: 53-55.
- Mienis, H.K., 2001. Een tweede verkenning van de malacofauna van het natuurreservaat 'Het Heitje van Katham'. Spirula – Correspondentieblad van de Nederlandse Malacologische Vereniging, 322: 96-97.

Adres van de auteur:
National Mollusc Collection
Berman Building
Department of Evolution, Systematics & Ecology
Hebrew University
91904 Jerusalem
Israël
E-mail: mienis@netzer.org.il